

MASTEROPPGAVE

Emnekode: MKI210

Navn: Thomas Vee Mittet

Opplevelsen av seleksjon i en toppfotballklubb
– fra spillere og trenere sitt ståsted.

Dato: 16.05.22

Totalt antall sider: 40

Forord

Det er med stor glede jeg kan presentere masteroppgaven som komplett. Med en stor interesse for fotball bestemte jeg meg tidlig for tema og forskningsspørsmål. Det har til tider vært hektisk og utfordrende, men til gjengjeld lærerikt og spennende. Jeg ser tilbake på en fin og lærerik studietid. Nå skal det bli spennende å ta fatt på et nytt kapittel.

Det er mange som fortjener en takk for all hjelp og bidrag i prosessen frem til fullføring av dette prosjektet. Først og fremst vil jeg takke mine informanter for den imøtekommenhet dere viste meg. Uten deres velvilje og ærlige tilbakemeldinger ville ikke rammene for denne oppgaven vært den samme. Dere gjorde prosessen både interessant og hyggelig, og jeg håper dere kan få noe nytte av arbeidet mitt.

En stor takk rettes til veileder, universitetslektor Truls Valland Roaas for kyndig veiledning, stort engasjement og god oppfølging. Takk for alle gode og konstruktive diskusjoner rundt felles interesse for idrett og seleksjon.

Jeg vil takke min fantastiske familie og gode venner for all støtte, råd og bidrag på alle livets små og store områder. Tusen takk.

Thomas Vee Mittet

Mai 2022

Molde

Sammendrag

Temaet for masteroppgaven er «opplevelsen av seleksjon i fotball». Seleksjon av unge talentfulle fotballspillere er en stadig økende praksis internasjonalt og i Norge, der talentjakten foregår på alle nivåer. Utgangspunktet for denne studien er å få innsikt i hvordan spillere og trenere opplever seleksjon i praksis. Forskning viser at seleksjon innebærer å velge ut den best mulig spilleren for den oppgaven som skal utføres. Det vises samtidig til at talentsleksjon er et konstant samspill mellom identifikasjon, utvikling og utvelgelse.

Masterstudien har benyttet en kvalitativ forskningsmetode, der det ble gjennomført kvalitative forskningsintervju med tilsammen åtte spillere og trenere. For å få et sammensatt bilde av seleksjon og opplevelsen av det, ble det derfor gjort intervju med spillere og trenere, slik at en skulle få innsikt fra begge sider. Resultatene viser et sammensatt bilde av seleksjon og opplevelsen av det. Trenerne legger til grunn at de ser etter spillere som elsker å spille fotball, er mye på løkka og som har et høyt ferdighetsnivå som skiller seg ut fra andre. Spillerne opplever seleksjonsprosessen som tøff, utviklingsorientert og krevende, der de beste spillerne til enhver tid velges. Spillerne gir samtidig uttrykk for at prosessen er mangelfull på flere områder, der ivaretagelsen og kommunikasjonen fra trenerne er for dårlig. Trenerne er på sin side tydelige på at de er åpne rundt selekteringen av spillere til lag, samtidig som de gir uttrykk for at kommunikasjonen og relasjonene med spillerne er gode. Denne studien viser til seleksjon som et sensitivt og utfordrende tema, der det er ulike oppfatninger fra spillerne og trenerne om hvordan selve seleksjonsprosessen oppleves for den enkelte. Studien viser like fullt valgene som subjektive, der personlige preferanser råder ved valg av spillere.

Abstract

The theme of the master's thesis is "the experience of selection in football". Selection of young talented football players is an ever – increasing practice internationally and in Norway, where the talent hunt takes place at all levels. The starting point for this study is to gain insight into how players and coaches experience selection in practice. Research shows that selection involves selecting the best possible player for the task to be performed. At the same time, it is pointed out that talent selection is a constantly interplay between identification, development and selection. The master's study has used a qualitative research method, where qualitative research interviews were conducted with a total of eight players and coaches. In order to get a composite picture of selection and the experience of it, interviews were therefore conducted with players and coaches, so that one would gain insight from both sides. The results show a complex picture of selection and the experience of it. The coaches assume that they are looking for players who love to play football, are a lot on the loop and who have a high level of skill that stands out from others. The players experience the selection process as tough, development – oriented and demanding, where the best players are chosen at all times. At the same time, the players express that the process is deficient in several areas, where the care and communication from the coaches is too poor. The coaches are in their way clear that they are open about the selection of players to teams, at the same time as they express that the communication and relationships with the players are good. This study refers to selection as a sensitive and challenging topic, where there are different perceptions from the players and coaches about how the actual selection process is experienced. The study also shows that the choices are subjective and personal preferences prevail when choosing players.

Innholdsfortegnelse

1.0	Introduksjon	2
2.0	Teori	3
2.1	Talentbegrepet	3
2.2	Prosessen	4
2.3	Seleksjonen.....	6
2.4	Opplevelsen av seleksjon	9
3.0	Problemstilling	10
4.0	Metode	11
4.1	Valg av metode.....	11
4.2	Utvalg	12
4.3	Reliabilitet og validitet	13
4.4	Transkribering, analyse og tolkning av data	14
5.0	Analyse	15
5.1	Opplevelsen av seleksjonsprosessen	15
5.2	Opplevelsene av kriteriene ved seleksjon	17
5.3	Opplevelsen av åpenheten i seleksjonsprosessen.....	20
5.4	Oppsummering av respondentene	24
6.0	Diskusjon	26
6.1	Opplevelsen av seleksjon	26
6.2	Opplevelsene av kriteriene ved seleksjon	27
6.3	Opplevelsen av åpenheten i seleksjonsprosessen.....	28
7.0	Avsluttende konklusjon	29
8.0	Litteraturliste	30

1.0 Introduksjon

Fotball er en av verdens største idretter og ifølge det internasjonale fotballforbundet (FIFA) er det estimert å være 270 millioner som spiller fotball i verden idag (Sæther, 2017). Dagens fotball er preget av at klubbene streber etter å sette sammen et lag bestående av de beste spillerne for å kunne konkurrere på høyest mulig nivå. En slik prosess fører naturlignok til seleksjon og identifisering av spillere. Det fører og med seg debatter om hvem det skal satses på, hvem som er lovende og hvem som har de rette kvalitetene. Det blir ofte debattert uten sikre fasitsvar, og med flere subjektive tolkninger fra trenere. En fersk rapport fra Norges fotballforbund viser til at det er 262 069 aktive fotballspillere i barne og ungdomsfotballen mellom 6 og 18 år, fordelt på 24 016 lag (NFF, 2021).

Ved å identifisere unge spillere med potensial og selektare de antatt beste spillerne settes det sammen lag med den hensikt i å «satse». Dette intensiveres og iverksettes for alvor ved 15 års alder (Sæther, 2004;Roaas, 2011). En slik talentjakt kan medføre debatter og uenigheter om hvem det skal satses på, hvem som er lovende og hvem som har det største potensialet på lang sikt. Disse debattene er ofte farget av subjektive synspunkt der en stor del av argumentasjonen fra trenerne er farget ut fra det treneren ser der og da.

Undersøkelser viser at det ikke er noen fasitsvar på hva som er rett og galt, og at seleksjon av unge talenter blir en mer eller mindre kvalifisert gjettelek (Sæther, 2004; Roaas, 2011). Seleksjon (utvelgelse) av mennesker er generelt et komplekst tema som det er gjort lite forskning på, og spesielt i fotball er det et emne som mangler konkretisert kunnskap. Det er nærliggende å tro at denne kunnskapen ofte knyttes til treneren sin erfaring eller vurdering. Det er svært mange aspekter ved seleksjon, opplevelsen av seleksjon og utvikling av fotballspillere som er krevende og ubesvart.

2.0 Teori

Det vil i dette avsnitt teoretisk bli gjort rede for talentbegrepet, prosessen, hva som legges i seleksjonsbegrepet og hvordan seleksjon oppleves for den enkelte.

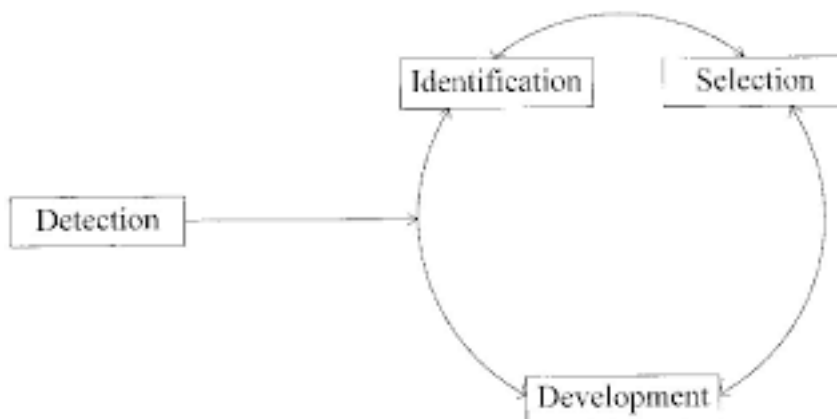
2.1 Talentbegrepet

Basert på ulike perspektiv i idrettsvitenskapen så er det fremmet ulike definisjoner på hva et talent er. Singer (1985) beskrev et talent som en person som disponerer en bestemt kombinasjon av fysiske egenskaper, evner og andre personlighetstrekk som gjør det svært sannsynlig at han eller hun vil oppnå nasjonal eller internasjonal ekspertise. Talentbegrepet beskrives av Henriksen (2010) som et sett med ulike egenskaper, kompetanser og ferdigheter utviklet med bakgrunn i et medfødt potensiale og trening over mange år, konkurranse og en interaksjon med et miljø over tid. Definisjonen til Henriksen (2010) inneholder en rekke elementer hvor hver av faktorene kan sies å være svært komplekse. Talentbegrepet beskrives av Abbott & Collins (2004) gjennom en statisk og en dynamisk forståelse. Den statiske forståelsen av begrepet baserer seg på et arvet talent, altså hvor talent er noe du har – en vurdering der og da. I det dynamiske synet er talent i større grad noe påvirkelig og mindre forutsigbart. Forhold som teknikk, fysiske egenskaper, interesse, motivasjon, treningsinnsats, mentale ferdigheter/læringsstrategier og muligheter i miljøet har vist seg å være avgjørende for å utvikle utøverens potensiale, noe som argumenterer for et dynamisk syn på talentbegrepet (Abbot & Collins 2004; Ommundsen, 2010; Gagne 2000). Gagne (2004) deler forskjellene i begrepene begavelse (giftedness) og talent. Begavelse beskriver besittelse og bruk av utrente og spontant uttrykte naturlige evner i et evneområde og i en grad som plasserer individet blant de 10 % beste sammenlignet med jevnaldrende. Talent defineres som enestående mestring av systematisk utviklede ferdigheter og kunnskap i minst et evneområde. Det er ingen konsensus vedrørende talentbegrepets innhold, noe som fører til at det både i praksis og i teorien er svært vanskelig å definere klart og tydelig, samt operasjonalisere.

2.2 Prosessen

For alle klubber som ønsker å finne og foredle fotballspillere så er det en prosess. Denne prosessen er forsøkt beskrevet av ulike teoretikere. Russel (1989), delte prosessen med spillerutvikling/talentutvikling inn i fire ulike begreper; oppdagelse, identifisering, seleksjon og utvikling. Ifølge Russel (1989) kunne begrepene beskrives slik: Oppdagelse er en samlebetegnelse som handler om å rekruttere utøvere med gode forutsetninger. Identifisering handler om å finne utøverne som har så gode forutsetninger at de kan ende opp som eksperter (talentene). Seleksjon innebærer å velge ut disse spillere på et gitt tidspunkt. Utvikling handler om å legge til rette for trening og personlig utvikling slik at utøverne får realisere sitt potensial til det maksimale. Det er likevel grunn til å tro at de ulike begrepene til Russel (1989) må sees i sammenheng i en utviklingsprosess.

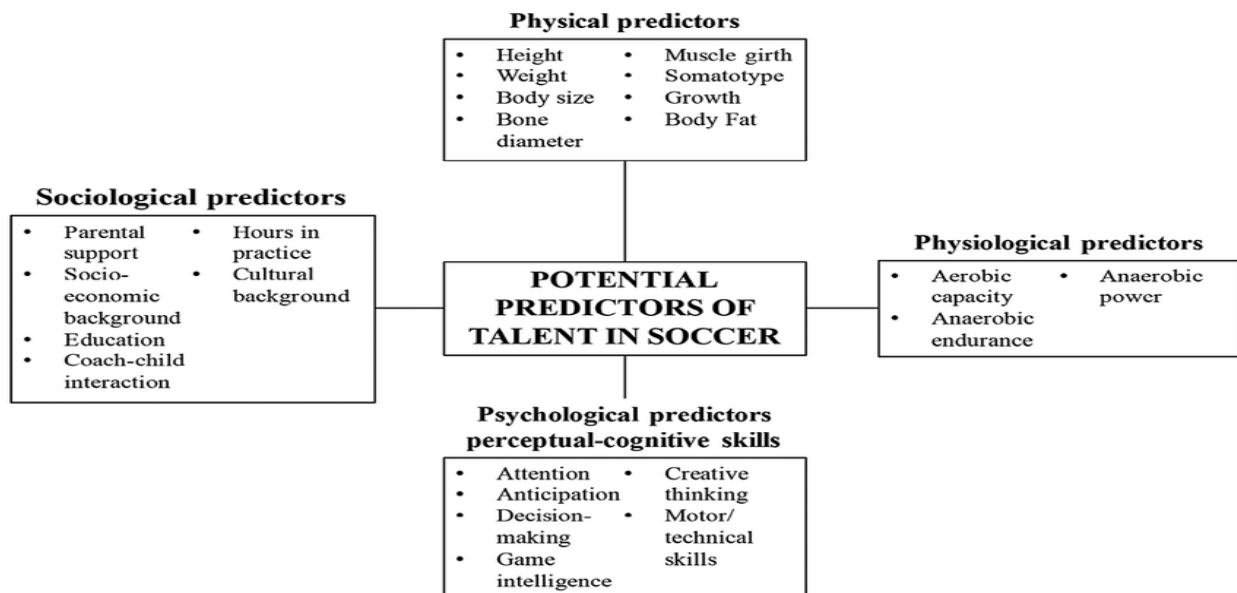
Reilly & Williams (2003) viser til at oppdagelsen av et talent vil bestå av samspillet mellom identifikasjon, utvikling og utvelgelse. Inne i denne fremstillingen blir identifiseringen og utvelgelsen av talentet foretatt med bakgrunn i kriteriene treneren opererer med, slik at det kommer frem spillere som satses på.

Figur 1: Reilly & Williams (2003) viser til identifikasjon, utvikling og utvelgelse som noe som må sees i sammenheng.

Reilly & Williams (2003) viser til oppdagelsen som en identifikasjon der trenerne skal gjenkjenne gitte kriterier hos spillerne gjennom observasjon i forkant av et uttak eller under en trening. Seleksjon er når treneren velger ut de spillerne han/hun mener er eller kan bli best på sikt.

Utvikling er knyttet til ulike faktorer i utviklingsmiljøet som spilleren opererer i. Ulike potensielle prediktorer for talent i fotball er satt opp i en multidimensjonal modell av Reilly & Williams (2003) som legger til grunn karakteristikene og den problematikken trenere står ovenfor ved identifisering og seleksjon av talent.

Figur 2: Prediktorer for talent i fotball hentet fra (Reilly & Williams, 2003).

De fire predikatorene i modellen er fysiske, sosiologiske, psykologiske og perseptuelle/kognitive ferdigheter som alle er sentrale faktorer i en talentutviklingsprosess. Målet med identifiseringen er å finne og forutse hvilket individ som sannsynligvis vil lykkes i fremtiden (Williams & Reilly, 2000; Michalsen, 2013). Å identifisere de utøverne som kan ha størst potensial er krevende, dette understøttes av Sæther (2004) som viste til at tippeligatrenerne ikke hadde bedre forutsetninger enn andre trenere til å identifisere talenter i en tidlig alder. Forskning (Stratton, Reilly, Williams & Richardson 2004) viser at noen trenere vektlegger fart og fysikk, der andre trenere anerkjenner viktigheten av gode tekniske og taktiske ferdigheter med og uten ball. Dette er videre utdypet i identifiserings- kriteriene i ulike akronymmodeller (ibidem); TABS (teknikk, holdninger, balanse, fart), TIPS (talent, intelligens, personlighet, fart) og SUPS (fart, spillforståelse, personlighet, ferdigheter). Det er på en annen side gjort lite forskning på hvilke typer kriterier trenere på ulikt nivå faktisk benytter for å identifisere fotballtalentet (Christensen 2009; Mong 2009; Sæther 2014).

Christensen (2009) viser til tre ulike trender i talentidentifisering, der trenerne først bruker sin praktiske sans og visuelle erfaring som de har ervervet gjennom vedvarende speiderarbeid og følelse for spillet. For det andre preges identifisering av at trenerne foretrekker autoteliske spillere, som antas å være lærevillige, hardtarbeidende og dedikerte, samt har en eierskap til egen utvikling. For det tredje fungerer trenerne som smaksdommere der det avgjørende ofte er «øyet som ser». Christensen (2009) konkluderer med at når trenerne uttrykker at de «ser» så viser de til at man som trener har erfaringskunnskap, og at kunnskap videre kan relateres til smak. Trenerne har stor makt når det kommer til å identifisere ut hvem som er de store talentene og hvilke spillere som skal velges (Christensen, 2009). Når det er utvelgerne sin intuisjon og erfaring som er gjeldende, blir vitenskapelige oppskrifter muligens mangelfulle. Utvelgelsen av talentet foretas på bakgrunn av kriteriene utvelgeren opererer med, dermed kommer det frem spillere som satses på.

2.3 Seleksjonen

Det er fremmet ulike definisjoner på seleksjon, hva seleksjon er og hva det innebærer i idrettslig sammenheng. Talentseleksjon blir av Krasilshchikov (2011) beskrevet som å velge ut den best mulige spilleren for den gitte oppgaven som skal utføres. Funksjonen til seleksjon er å gjenkjenne og velge de mest lovende ungdomsspillerne for å benytte seg av et spesialisert læringsmiljø innen et utviklingssystem til en fotballorganisasjon (Williams & Reilly, 2000).

Forståelse av begrepet talent og det å være talentfull samt hvordan en trener anvender dette som grunnlag for sin idrettslige praksis, kan få viktige følger for hvordan de «ser» barn og unge. Dette får følger for hvorvidt seleksjon skjer, hvem som eventuelt plukkes ut, forfordeles, gis mest oppmerksomhet, samt hvordan unge utøvere vurderes og verdsettes som utøvere og som individer (Ommundsen, 2009). Fra 1960 tallet har forskere og praktikere ønsket valide modeller for seleksjon av potensielle topputøvere i idrett (Regnier et al., 1993). Antropometriske mål (Carling, Reilly & Williams, 2009; Gil et al., 2006), fysiologiske mål (Vanderford et al., 2004; Reilly, Williams, Nevill & Franks, 2000), psykologiske mål (Morris, 2000) og sosiale mål (Bloom, 1985) har alle den intensjonen at de skal frembringe prediktive resultater om en utøver. Vektlegging for modeller som skal virke for seleksjon er å ha veldefinerte og målbare signifikante kriterier. Kriteriesetting og prediksjonsvariabler har vært interesseområde innenfor ulike idretter, og er beskrevet som et fenomen fra midt på 1970

tallet, der trenerne ble rådet av forskere i forhold til hvilke utøvere som hadde riktige egenskaper for idretten (Bompa, 1983; Regnier et al., 1993).

Barn og unges modningshastighet er en av hovedfaktorene som påvirker, der flere utenlandske undersøkelser (Delorme, Boiche & Raspaud, 2010; Mujika et al., 2009; Peterson, 2004; Vaeyens, Phillippaerts & Malina, 2004) gjort på fysisk modning og seleksjon i fotball, viser en klar tendens til at trenere selekterer utøvere født tidlig på året. Abbott et al. (2004) hevder seleksjon bør utsettes til etter puberteten for å hindre risiko ved å velge feil, der dagens prosesser muligens er med på å ekskludere talentfulle unge spillere, og ressurser blir investert feil i andre spillere.

«The process used to select players should perhaps be changed. They should be directed at providing the best possible training throughout childhood and adolescence to all individuals interested in participating in soccer and to encourage them to continue to play irrespective of how successful they might be during their childhood years. This approach should lead to a broader base of individuals participating in soccer through adolescence into adulthood, thus fulfilling the health – related benefits of soccer. It should also provide a larger pool of individuals which may include a greater number who potentially could be the best player” (Reilly & Williams, 2003 s.300)

Talentsleksjon beskriver inkluderingen av identifiserte talenter i et identitetsprogram (Williams & Reilly, 2000). Med bakgrunn i det, så må talentvalg og avvalg tas i betraktning som en uunngåelig, men nødvendig prosess ved å fokusere ressurser på spillere med det høyeste potensialet for fremtidig eliteprestasjon (Suppiah, 2015). I en kompleks idrett som fotball kan fysiske og psykiske tester gi en indikasjon på nåværende kapasitet hos spillere (Bompa, 1983; Regnier et al., 1993), men det kan også være uoversiktlige variabler som påvirker prestasjonen som trenerne vil få problemer ved å vurdere gjennom observasjon. Vayens (2006) tar utgangspunkt i seleksjonsmodeller blant spillere mellom 12 og 16 år. Forskingen viser fire tydelige indikatorer for å bli selektert i idretten. Langsiktige mål og metoder for utvikling, et bredt spekter av sammenhengende støtte og ros, fokus på utvikling og ikke tidlig seleksjon, samt et fokus på individualisert utvikling knyttet mot dine mål og ferdigheter.

Sieghartsleitner (2019) har sammenlignet effektiviteten av tilnærmingen i talentseleksjonen med bakgrunn i trenervurdering og motoriske/flerdimensjonale data. 117 ungdomsspillere deltok i prosjektet der de ble vurdert på motorisk ytelse, trenervurderinger, psykologiske egenskaper, familiær støtte og treningshistorie. Resultatene viser et gunstig samarbeid mellom trenervurderinger og målte data for talentvalg og seleksjon i elitefotballen. Det indikerer at de ofte anbefalte flerdimensjonale tilnærmingene viser overlegenhet over mindre komplekse utvalgsstrategier, der trenervurdering, motoriske ytelsestester og flerdimensjonale data alle er kraftige verktøy i en seleksjonsprosess med spillere (Sieghartsleitner, 2019). Undersøkelsen viser samtidig at vurderingen av en spillers prestasjon i spillet etter trenervurdering (øyet som ser) er en sterk predikator for senere suksess i fotball. De mulige forskjellene mellom de tre tilnærmingene i deres potensial til å forutsi fremtidig suksess for unge fotballspillere er fortsatt uklare (Schorer, 2017).

Jokuschies (2017) støtter synet på trenernes øye ved å systematisere talentkriterier fra fem juniorlandslagstrenerne i det sveitsiske fotballforbundet. Resultatet viser at trenernes beslutninger innen talentvalg synes å være styrt av subjektive følelser og utøverne har ikke en allment akseptert talentmodell. I tillegg påvirkes antall handlinger spillere har i et spill, der biologisk modning kan påvirke de subjektive vurderingene trenerne har av spillerne, selv om en erfaren treners øye har potensial til å være en gyldig estimator for modning og potensial (Romann, 2017). Det kan være nærliggende å tenke at en trener sin filosofi og tanker rundt utviklingen av unge fotballspillere gjennom hvilket paradigme de vektlegger størst, vil kunne spille en rolle i hvordan de utfører seleksjon og utvelgelse i praksis.

Ommundsen (2008) stiller spørsmålsteget ved selekteringen og identifiseringen av talentene. Han stiller til grunn den gode og onde sirkelen i seleksjonsprosessen. Spillere som er en del av den gode sirkelen er født tidlig på året, med fysiske fortrinn, blir oppfattet som talentfulle, blir «sett» av trenerne, opplever coaching og satt i prestasjonsgrupper. Spillere som er en del av den onde sirkelen er født sent på året, har fysiske ulemper og har senere fysisk modning, blir ikke definert som talenter, ikke sett av treneren og har vanskeligheter for å bli tatt ut på uttak (Ommundsen, 2008). Gjennom seleksjonsprosessen gjør en trener vurderinger ut i fra ulike egenskaper og ferdigheter hos spilleren. Sett ut i fra studiene til Christensen (2009) og Roaas (2011) ser vi at det er stor variasjon og lite felles konsensus rundt hvilke spillere som blir sett på som talentfulle og velges ut i en seleksjonsprosess, der vurderingene ofte blir tatt i betraktning av hva treneren ser der og da (Roaas, 2011).

2.4 Opplevelsen av seleksjon

En persons livskvalitet er høy i den grad personens bevisste kognitive og affektive opplevelser er positive og lav i den grad personens bevisste kognitive og affektive opplevelser er negative (Næss, 2001). Definisjonen omfatter både kognitive og affektive opplevelser som kan relateres til idretten. Med kognitive opplevelser forstås opplevelser som inneholder tanker og vurderinger; er vi fornøyde med livet? Liker vi måten yrkes og familieliv arter seg på? De affektive refererer til følelsesmessige tilstander; er vi glade, engasjerte, snarere enn engstelige og nedstemte? (Næss, 2001). Begrepet slik det defineres, har å gjøre med enkeltpersonens subjektive følelse å gjøre, det vil si følelsen av eller opplevelsen av å ha det godt, en grunnstemning av glede som bare hver enkelt person har svaret på.

Flere forskningsrapporter hevder at opplevelsen av idrett har innflytelse på utformingen av idrettsutøverens personlighet. Piepiora (2022) viser til i sin forskningsartikkel at ulike personlighetstrekk korrelerer med selve opplevelsen av idrett; der det er en negativ korrelasjon med nevrotisisme og en positiv korrelasjon med egenskaper som ekstroversjon, åpenhet for opplevelse, behagelighet og ansvarsbevissthet.

Studien til Carpentier (2016) viser til at kvaliteten på tilbakemeldingene idrettsutøvere får under trening eller kamp er avgjørende for deres egenopplevelse. Utøverne som får en autonomi støttende tilbakemelding opplever større grad av motivasjon, selvtilitt og tilfredsstillelse.

Haraldsen (2019) peker på at seleksjon kan utsette unge talenter for et mentalt negativt press, ut ifra personlige intervjuer av talenter mellom 16 – 19 år, samt tidligere profesjonelle utøvere. Perfeksjonisme og manglende autentisitet som innebærer om en føler en kan handle i samsvar med indre behov og ønsker, eller om man spiller en forventet rolle, og tilpasser seg for å leve opp til andres forventninger diskuteres i forskningen. Haraldsen uttaler at mange unge talenter er villig til å strekke seg langt for å nå målene sine, selv om det innebærer å gå hjem gråtende fra trening, leve med voldsom prestasjonsangst eller emosjonell og fysisk utmattelse. Likevel uttaler Haraldsen at de aller fleste er inne i sunne motivasjonsmønstre hvor de takler presset som medfølger talentutviklingen på en god måte. I studien viser Haraldsen (2019) til at omtrent 25 prosent av informantene var sårbare i relativt stor grad og ytterligere 10 prosent var sårbare i mindre grad. Videre peker hun på viktigheten av å lære talentene å mestre motgang, samtidig som en som lærer og trener må være obs på at noen er mer sårbare enn andre.

I utvelgelsesprosessen ligger det til grunn å gi håp om å gi de beste spillerne bedre rammebetingelser, og et uskrevet mål om å dyrke frem den neste toppspilleren. En fotballkamp fungerer på mange måter som en arena for utvelgelse der trenere får mulighet til å se spilleren i aksjon. Like fullt er talentsamlinger (krets, region og landslag) tydelige arenaer for utvelgelse der spillerne enten blir med videre eller faller ut av tiltakene. I så måte kan det bidra til at utvelgelse foregår i en sosial kontekst hvor spillerne ikke er kjent. Prestasjonen som unge spillere sannsynligvis blir selektert ut fra kan i så fall være påvirket av usynlige faktorer som eksempelvis stress, press og usikkerhet. Utvelgelsesprosesser kan sees på som situasjonsspesifikke og kortsiktige, noe som kan indikere en forutbestemt tanke om hvem som blir gode på sikt. Ved utvelgelse er det ofte «øyet som ser», der ulike trenere vektlegger forskjellige ferdigheter etter deres preferanser og spillestil. Ifølge Howe et al. (1998) er det sannsynlig at et trent øye kan se et talent eller en stjerne i en spesifikk kontekst. Utvelgelsen blir i så fall legitimert gjennom det subjektive synet på kvalitet.

3.0 Problemstilling

Det har i teoridelen blitt gjort rede for ulike tilnæringer knyttet mot seleksjon og utvelgelse i fotball. Det har vært naturlig å belyse ulike definisjoner av talentbegrepet for å forstå seleksjonsprosessen som trenerne til enhver tid må forholde seg til. Talent i fotball synes som et begrep som inneholder en klassifisering på et nivå, samtidig som det inneholder en indikasjon på evner. Modellen til Reilly & Williams (2003) viser til identifisering, selektering og utvikling som noe som må sees i sammenheng, der noe ikke utelukker det andre.

Det som er påfallende er at flere studier viser til en varierende praksis ved seleksjon og opplevelsen av seleksjon. Det ser ut til at det hersker en usikkerhet om når det beste tidspunktet for selektering er og hva en trener ser etter ved en spiller i en seleksjonsprosess. Det er tydelig, gjennom intervjuene med trenerne, at det ofte er subjektive meninger som styrer om en spiller blir valgt eller ikke. Med bakgrunn i selve opplevelsen av seleksjon, viser teorien og intervjuene en krevende og tøff prosess der spillerne hele tiden er under et press fra seg selv og omgivelsene. En må kunne spørre seg om idretten har sine egne selvgående tradisjoner for seleksjon, eller om subjektive følelser og teoretiske meninger er blitt implementert i praksis hos trenere som har i oppgave å utføre seleksjon.

Det vil i så måte være interessant å undersøke om godt kvalifiserte trenere som står for seleksjon begrunner sine utvalgsmetoder i teori, eller om de tar valg basert på hva de «ser der og da». Det vil være naturlig å tenke at det er flere aspekter i en seleksjonsprosess og det vil sannsynligvis være ulike synspunkter og praksis fra både spillere og trenere. Opplevelsen av, er en følelse hver enkelt har om noe, og det vil komme tydelig frem i denne studien.

Dermed blir dette grunnlaget for problemstillingen min:

Hvordan opplever trenere og spillere seleksjonsprosessen og kriteriene ved seleksjon i en norsk toppfotballklubb: fra spillere som velges, ikke velges og trenere som gjør valget?

4.0 Metode

Metodekapitlet innledes med en redegjørelse for valg av metode i studien. Videre blir det gjort rede for studiens utvalg. Deretter redegjøres det for refleksjoner rundt studiens reliabilitet og validitet, samt bearbeiding og strukturering av datamaterialet. Avslutningsvis kommer refleksjoner om forskningens transkribering, analyse og tolkning av data.

Med bakgrunn i at studien sikter seg inn på seleksjon og opplevelsen av seleksjon ble det naturlig å benytte seg av kvalitative intervjustudier. Det vil være naturlig å belyse begrepet metode, som Aubert (1985) formulerer som en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og til å komme frem med ny kunnskap. Et grunnkrav til forskningsmetoder er at de skal være tydelige og tilgjengelige, der resultatene skal kunne kontrolleres og reproduseres. Det betyr at undersøkelsen skal ha en prøvbar konklusjonsverdi (Befring, 2002).

4.1 Valg av metode

For å svare på forskningsspørsmålet har studien tatt utgangspunkt i kvalitative intervjustudier. Studien benytter forskningsintervju som metode hos spillere og trenere i en toppklubb i Norge. Spillerne og trenerne ble strategisk valgt ut med den hensikt i at de hadde noe å fortelle om seleksjon og opplevelsen av seleksjon. Den kvalitative metoden tar sikte på å fange opp opplevelser og meninger, som ikke lar seg måle eller tallfeste (Dalland, 2018). Kvalitativt intervju ble benyttet med bakgrunn i at temaet er knyttet til ulike aspekter av menneskelig erfaring (Kvale & Brinkmann, 2009). Med bakgrunn i at målet var å søke tanker, erfaringer og meninger hos spillerne og trenerne, ble det utført kvalitative forskningsintervju.

I denne studien var det av interesse å få innblikk i hva spillerne tenker om seleksjon og hvordan de opplever seleksjon i praksis. For å få en et syn fra begge sider ble det og naturlig å

intervjue trenere, for å bedre kunne belyse forskningsspørsmålet. Fordelen med å benytte kvalitativt intervju er at det er presisjonen i beskrivelsene og fortolkningen av hva innholdet betyr som er intervjuet sin store styrke (Dalland, 2018). Kvalitativ forskning tar forbehold i data der informantens meninger, selvforståelse, opplevelse og holdninger til et tema står sentralt (Befring, 2022), noe som gjorde det naturlig å bruke i denne forskningen.

Med den hensikt i at studien omhandler kvalitative forskningsintervju vil det være naturlig å belyse begrepet Hermeneutikk. Hermeneutikk er læren om fortolkningen av tekster, sett fra et hermeneutisk synspunkt er tolkningen av mening det sentrale tema i forbindelse med en spesifisering av de formene for mening som søkes og oppmerksomheten ovenfor de spørsmålene som stilles til en tekst (Kvale & Brinkmann, 2009). Gadamer (1997) så på mennesket som aktivt meningsskapende, der vi stadig står i en dialog med omverdenen for å forstå og tolke den. Den tolkende dialogen er i så måte å forstå som et grunnleggende trekk ved mennesket sin væremåte (Bukve, 2016).

Ved kvalitativ forskning; er fenomenologi, mer bestemt et begrep som peker på en interesse for å kunne forstå sosiale fenomener ut fra aktørenes egne perspektiver og beskrive verden slik den oppleves av informantene, ut i fra den forståelse at den virkelige virkeligheten er den mennesker oppfatter. Med bakgrunn i denne oppgaven var det naturlig å benytte seg av et semistrukturert intervju, som brukes når en skal forstå temaer fra dagliglivet ut fra intervjupersonens egne beskrivelser. En slik form for intervju søker å innhente beskrivelser av intervjupersonens livsverden og særlig fortolkninger av meningen med fenomenene som er blitt beskrevet (Kvale & Brinkmann, 2009).

4.2 Utvalg

Med det utgangspunktet i at studien sikter seg inn mot seleksjon og opplevelsen av seleksjon var det hensiktsmessig å gjennomføre et strategisk utvalg. Et strategisk utvalg kan forklares på den måten at en velger ut de personene som en tror har noe å fortelle om akkurat det fenomenet en har lyst til å vite mer om (Dalland, 2018). Med bakgrunn i dette ble det kvalitative forskningsintervjuet gjennomført på 8 personer, derav tre trenere og fem spillere. Det er viktig å presisere at 2 av de 5 spillerne har lyktes med idretten, mens de andre 3 spillerne har på et eller annet tidspunkt falt ut av utviklingsløpet. Fellesnevneren ved alle er at de har eller har hatt en tilknytning til fotballklubben. Aldersspennet på de åtte intervjuobjektene er fra 19 – 45 år. Utvalget av de åtte personene er gjort med utgangspunkt i forskningsspørsmålet, og med bakgrunn i seleksjon som et relevant tema.

I kvalitative intervjustudier, vil man vanskelig kunne forutsi antallet informanter som er nødvendige (Kvale & Brinkmann, 2009). Et for lite utvalg vil kunne gjøre det vanskelig å generalisere funn fra utøverne til å gjelde andre trenere og spillere, mens et for stort utvalg vil kunne ta for lang tid, eller være for ressurskrevende. Utvalget bør imidlertid være av en slik størrelse at en får svar på forskningsspørsmålet. I denne studien ble det tatt utgangspunkt i seks ulike forskningsspørsmål, der selve formuleringen av spørsmålene hadde en litt annen vinkling til spillerne og trenerne. Dette ble gjort for å skape en annen dynamikk i intervjuanssen, der den subjektive opplevelsen til hver enkelt spiller og trener ble sentral.

4.3 Reliabilitet og validitet

Gjennom alle fasene av intervjustudien, vil det kvalitative forskningsprosjektet knyttes til flere validitet og reliabilitetsspørsmål. Validitet eller gyldighet i samfunnsvitenskapen, handler om hvorvidt en metode egner seg for å undersøke det den skal undersøke (Kvale & Brinkmann, 2009).

Reliabilitet refereres vanligvis til resultatenes pålitelighet, der det normale kriteriet er at resultatene kan reproduseres og gjentas (Postholm, 2010). Det har med forskningsresultatenes konsistens og troverdighet å gjøre og behandles ofte i sammenheng med spørsmålet om hvorvidt et resultat kan reproduseres på andre tidspunkt av andre forskere (Kvale & Brinkmann, 2009). Mens det er ønskelig med en høy reliabilitet av intervjufunnene for å motvirke vilkårlig subjektivitet, kan likevel en for sterk fokusering på reliabilitet motvirke kreativ tenkning og variasjon (Kvale & Brinkmann, 2009). Det vil ofte være sentralt å vite hvor godt analysen forsvarer tolkninger, som blir viktig i analysefasen, for å kunne skaffe et bredere og mer balansert bilde av de temaene som står i fokus (Kvale, 1997).

Reliabiliteten eller påliteligheten i fenomenologiske intervjuer kan ofte trues av flere faktorer, der informantene kan være uvillige til å snakke om sensitive emner eller at de kan ha et behov for en positiv selvrepresentasjon (Postholm, 2010). Påliteligheten kan og minke i situasjoner der intervjueren og informanten husker språk og begreper på forskjellige måter, slik som mellom voksne og barn (Østerud, 1995). Med validitet mener en at et helt grunnleggende krav til data er at de må være relevante for problemstillingen som foreligger for oppgaven (Dalland, 2018). Det blir ofte definert som en uttalelses sannhet, riktighet og styrke der en valid slutning er korrekt utledet ut i fra sine premisser (Kvale & Brinkmann 2009).. Et valid argument er ofte et fornuftig, berettiget, velfundert, sterkt og overbevisende argument (Kvale & Brinkmann, 2009).

Det er ofte teoretiske funn, begrepsmessig klarhet og metodologiske vurderinger som er vesentlige og sentrale elementer i slike diskusjoner (Postholm, 2010). En redegjørelse for validitet i resepsjonsstudier skal inneholde opplysninger om de metodene som er brukt til innsamling av data, intervjumetode og analyse av transkripsjoner – der forskeren skal streve etter å bringe frem sannsynlig eller troverdig kunnskap (Postholm, 2010). Med bakgrunn i at spørsmålene tok utgangspunkt i problemstillingen; seleksjon – opplevelsen av utvelgelse fra en spiller og en treners ståsted var de i så måte relevant for oppgaven. Likevel vil ulempen ved validiteten i et kvalitativt intervju være svarene fra intervjuobjektene, med bakgrunn i at svarene de gir kan være basert på personlige meninger og holdninger. Utfordringen ved å gjennomføre et kvalitativt intervju vil kunne være at all informasjonsutveksling passerer mellom intervjuobjektet og den som intervjuer. En mulig svakhet er at intervjuer må hente ut informasjonen fra intervjuet som han/hun føler er relevant i forhold til problemstillingen og teorien som foreligger i oppgaven. En mulig feilkilde vil og kunne være selve kommunikasjonsprosessen, som kan være med på å redusere kredibiliteten i selve intervjuet.

Forskningsintervjuene hadde til den hensikt å skape et innblikk og en økt forståelse av hvordan respondentene handler, tenker og erfarer omkring temaet «opplevelsen av seleksjon i fotball». Studiens troverdighet og validitet vil i så måte være avhengig av om forskeren klarer å være åpen og reflektert omkring eget engasjement og kunnskap, der forskerens forkunnskaper i den grad og vil kunne være en styrke for forskningen.

4.4 Transkribering, analyse og tolkning av data

Databehandling ble gjennomført etter retningslinjer fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). All informasjon ble anonymisert, der det i størst mulig grad er forsøkt å holde opplysninger som kan identifisere informantene utelatt. Etter datainnsamling ble det utført transkripsjon, hvor lydfilene ble omdannet til skriftlig materiale. I denne prosessen ble det fjernet uvesentlige ord som gjentakelser, pauseord, og omskriving av dialekt for å unngå misforståelser hos leseren. Det ble gjort uten å fjerne meningsinnhold eller synspunkter fra informantene. I den videre bearbeidelsen ble materialet organisert gjennom temasortering. I den påfølgende analysen av data ble det foretatt et valg om å fremstille resultatene som en veksling mellom meningsfortetning og narrativ strukturering (Kvale & Brinkmann, 2009). Dette ble gjort fordi en struktur i fortellingen, og en reduksjon i tekst var nødvendig, samtidig som det og gjorde jobben ved å sammenligne svarene i resultat og diskusjonsdelen enklere.

5.0 Analyse

I analysen presenteres resultatene fra hver av de tre kategoriene «Opplevelsen av seleksjonsprosessen», «Opplevelsen av kriteriene ved seleksjon» og «Opplevelsen av åpenheten i seleksjonsprosessen». Med bakgrunn i spørsmålene, ble det naturlig å kategorisere de i tre ulike kategorier for å skape en bedre oversikt i fremstillingen. Selve resultatet vil presenteres systematisk, der de ulike synspunktene fra respondentene vil komme tydelig frem i oppgaven. Det vil være naturlig å dele spillere og trenere inn i to ulike kategorier, for å enklere se eventuelle likheter eller forskjeller. Resultatene vil bli presentert i en tabell avslutningsvis i analysedelen, for å skape et oversiktlig bilde av det viktigste fra intervjuanssen.

5.1 Opplevelsen av seleksjonsprosessen

De to første spørsmålene som ble stilt til intervjutakerne baserer seg på selve egenopplevelsen av seleksjonsprosessen, sett fra spillerne og trenerne sitt ståsted. Kategoriene med spillerne er fordelt slik at to spillere (S1 & S2) har lyktes med å leve av å spille fotball. Tre spillere (S3, S4 & S5) har alle på et eller annet tidspunkt vært gjennom seleksjonsprosesser og utviklingsløp i toppklubben uten å havne på det øverste nivået. Trenerne (T1, T2 & T3) sin opplevelse er lagt til slutt i hver seksjon.

De to informantene som på mange måter har lyktes med fotballen og kommet seg gjennom utviklingsløpet legger begge til grunn at de hele tiden har vært med på det meste av tiltak, hospiteringer og lag stort sett hele veien. *S1* legger til grunn gode holdninger og talent som noe som hele tiden har vært der, og som i så måte gjorde det enklere for trenerne å skulle belønne spilleren med uttak og hospiteringsordninger (...) *i mitt tilfelle så de ganske raskt et talent i meg som gjorde at jeg fikk hospitere hele veien.* *S2* poengterer at han har vanskelig for å sette ord på seleksjonsprosessen til klubben (...) *Jeg klarer ikke å sitte med et voldsomt inntrykk av seleksjon fordi jeg var liksom bare med på det meste, og de som ikke ble med videre forsvant etterhvert ut, uten at jeg følte noe særlig dramatisk i det.* De to nevnte spillerne legger og til grunn at de hele tiden følte de tok det neste nivået de opplevde ved eksempelvis hospiteringsordninger og i møte med bedre spillere i kamper.

Informantene som alle opplevde å være en del av utviklingsløpet og seleksjonsprosessen i klubben, som kom et stykke på veg, men som av en eller annen grunn ble selektert ut eller sluttet har noen andre synspunkter på seleksjonsprosessen til den nevnte klubben. *S3* uttalte at han opplevde den litt som forventa, en ganske hard og tøff seleksjonsprosess der alle som blir

med på et sånt løp vet at det er de beste som velges (...) Så det var hovedinntrykket, at alle valg som ble tatt av klubben baserte seg på hvordan klubben kunne oppnå best mulig resultat på kort og lengre sikt. S4 legger til grunn miljøet og systemet som mer profesjonelt og konkurransedrevet enn den tidligere barndomsklubben, der en (...) merket mye konkurranse mellom spillerne og kanskje ikke like tette bånd sosialt som jeg var vant til. Med uttak til lag så var det visst du var god nok, så ja, de beste kom videre da. Den store forskjellen mellom de spillerne som hadde lyktes, og de som til en viss grad hadde lyktes var selve synet på seleksjonsprosessen. De spillerne som opplevde den som tøff og ikke alltid like rettferdig var spillerne som ikke lyktes med å leve av fotballen. S5 belyser seleksjonsprosessen som ganske tøff for mange, der han følte noen kanskje fikk en enklere veg enn andre med tanke på navn som han ikke syntes var fair (...) Det er mye læring i det, og stå i det tidlig, men jeg synes prosessen rundt det burde vært bedre, håndteringen av personer og at alle bør være likestilt i prestasjonene for å bli tatt med. Alle trenerne opplever seleksjonsprosessen i egen klubb som utfordrende og noe som diskuteres hele tiden. T1 poengterer viktigheten av selektering som noe veldig individuelt, der mange faktorer spiller inn som miljø i egen klubb, bosted og skolesituasjon (...) Det er en prosess over tid, der vi ser at vi stort sett treffer på de 4-5 beste spillerne som vi får sett fra de er 10/11 års alderen gjennom regionale tiltak og samlinger slik at vi danner oss et bilde ganske tidlig. T2 uttaler at det viktigste han ser etter ved selektering er gutter som elsker å spille fotball, er mye på løkka og har et høyt ferdighetsnivå (...) vi prøver å avdekke mentale ferdigheter – for eksempel om noen takler motgang dårlig, det kan være et varsel. T3 poengterer viktigheten av å involvere foreldre i prosessen slik at spillerne bedre skal kunne forberede seg på å takle suksess, sorg og skuffelse. Han uttaler også at guttene selv er de beste dommerne på seg selv og laget – samtidig som at det å «hente» spillere vil avhenge av miljø i egen klubb, referanser og bosted. S1 opplevde trenere som i stor grad så etter en x-faktor eller en ekstremegenskap som på sikt kunne gagne klubben med tanke på videresalg (...) Føler det er øynene som ser, gjerne spesielt i 12 – 14 års alderen, ved 16/17 års alderen blir du mer analysert på detaljer på hva du faktisk gjør ved mottak av ball og sånne ting da. Han uttalte også at hver enkelt trener ser spillerne på forskjellige måter i ungdomsårene, der noen trenere har et syn og en annen trener har et annet syn på fotball og hvordan det skal spilles. S2 opplevde stort sett at de med størst potensiale og høyest ambisjonsnivå fikk være med videre, der han uttalte at (...) jeg ble satt på benken flere ganger, men følte det var helt greit, responsen på det var liksom bare å skulle jobbe hardere for å komme seg inn på laget.

Totalinntrykket fra spillerne som opplevde å falle ut av utviklingsløpet på et eller annet tidspunkt er at kommunikasjonen mellom trener og spiller bør bli bedre, der trenerne ofte tok valgene basert på egne preferanser. *S3* opplevde seleksjonsprosessen som noe som var (...) 100 % feelingen. Lite struktur og skjema over det, inntrykket basert på det totale bildet som de hadde opparbeidet seg over kortere eller lengere tid og helt sikkert drøftinger internt. *S4* opplevde det, sett fra spillernes ståsted slik at enten så startet du eller ikke startet kampene. Han uttalte videre at (...) kommunikasjonen mellom trener og spiller bør bli bedre – der det for enkelte vil være ekstremt frustrerende vil jeg tro. Jeg var ganske realistisk og ble aldri veldig skuffa av å ikke starte en kamp. *S5* opplevde også behandlingen av spillerne som ble valgt og ikke valgt som mangelfull og at en kan miste mange talenter på veien om den individuelle oppfølgingen ikke er tilstrekkelig nok. Han uttalte videre at (...) en kan miste mange bra talent ved for dårlig behandling og oppfølging underveis.

Trenerne legger til grunn at de ikke bruker skjema ved selektering, men de viser til observasjoner over tid og bruk av lokalkunnskap rundt om i regionen. De ser etter tekniske og taktiske aspekter ved en spiller, samt den mentale biten – eksempelvis hvordan en spiller og foreldre takler motgang, vurdering og press over tid fra omgivelsene. *T1* uttaler at det viktigste han ser etter i en spiller er at de har gode holdninger, elsker å spille fotball og holde på med egentrening. (...) Du ser fort om de er påskrudd, godt spørsmål hva vi ser etter; den tekniske, taktiske eller mentale biten – vi er helt avhengig av å få tak i alle vi mener er spennende. *T2* forklarer selekteringsprosessen som noe som baserer seg på observasjon og lokalkunnskap over tid, (...) Når vi kommer til 13 års alderen føler vi at vi har så mange observasjoner at vi veit hvem vi vil hente. Vi har nettverk, kjenner mye folk og har en lav terskel for å ta i mot spillere på prøvespill. *T3* uttaler at det ofte baserer seg på interesse, et potensiale som ligger der og noe teknisk/taktisk.

5.2 Opplevelsene av kriteriene ved seleksjon

Både *S1* og *S2* poengterer viktigheten av utvikling og det å ha en egen forståelse selv omkring egen utvikling og hva som skal til for å lykkes. *S1* uttaler at han hele tiden har hatt en tanke om hva han må bli bedre på, eksempelvis hva utviklingsmålene bør være. (...) Jeg har hele tiden vært obs på at det treneren mener, må jeg forstå og være enig i med tanke på min oppfatning av det som foregår ute på banen. Han legger videre til grunn at det å ha en tanke og analysere seg selv er viktig, samtidig som du får innspill av trenere underveis. Likefullt mener han at det viktigste for sin egen del er at han er klar over og forstår hva det er treneren prøver å formidle, og at det samsvarer med ens egen opplevelse ute på banen. *S2* opplever

kriteriene ved seleksjon som greit belyst fra treneren sin side, der han (...) skjønnte stort sett hvorfor jeg spilte eller satt på benken, jeg har hatt veldig få trenere som jeg med hånda på hjertet kan si har veiledet og pekt meg i riktig retning.

I den andre gruppen med spillere var inntrykket stort sett basert på en subjektiv totalvurdering hos den enkelte trener, der flere trenere sammen ble enige om hvilke spillere som skulle satses på. S3 uttalte at (...) Det var veldig lite tydelige kriterier – annet enn at det handlet om å være god nok eller bedre i forhold til de andre som spilte i din aktuelle posisjon. Disse utsagnene samsvarte godt med S4 som la til grunn at det var dårlig belyst fra trenerens sin side, (...) Nei, oppfattet det ikke sånn, at det ble formidlet på en bra måte vertfall. Da fikk jeg det ikke med meg i så fall. S5 opplevde det som veldig avhengig av hvilke trenere han hadde, der han med en trener visste hele tiden hva han ble vurdert ut i fra og hva som kunne forberedes. (...) Det siste året i klubben hadde jeg vell ikke en eneste tilbakemelding – og det er jo den individuelle oppfølgingen som kunne og burde vært bedre. De tre spillerne er relativt samstemte om at kriteriene var lite tydelige og belyste fra trenerens side. De legger til grunn at den individuelle oppfølgingen kunne vært bedre og at mye handlet om å være bedre eller på samme nivå som de andre spillerne som spilte i din posisjon.

Trenerne ser alle etter noen ferdigheter hos spillerne, som tekniske/taktiske eller mentale ferdigheter. Det poengteres også at spilleren sin fotballklokhet, balanse i kroppen og hvordan han beveger seg ute på banen er forhold som en trener alltid vil se etter. T1 opplever det hele som komplekst, der en totalpakke med gode ferdigheter, holdninger, teknisk/taktisk og mentale ferdigheter er noe en ser etter i en spiller. Han uttaler at (...) fotballen utvikler seg, og en spiller som vi har i akademiet idag må bli bedre enn spilleren som spiller på A-laget idag, fordi fotballen forandrer seg. Det legges videre til grunn at det er forskjellige veier til utvikling, den er individuell og vanskelig å måle. T2 legger til grunn at når en jobber med ungdom så må en se etter potensiale mer enn prestasjon, der vurderinger som (...) skal vi spille med han som vi tror blir best på sikt? Eller skal vi spille med han som gir oss det beste resultatet idag? Slike vurderinger sitter vi med daglig. T3 uttaler at han er opptatt av kompatibilitet, at det er folk som passer sammen med de personlige egenskapene en innehar. Han legger videre til grunn at en ser etter spillere som er fotballkloke, trygge med ballen i beina og som har fart i kroppen til å passere et ledd, eller løpe fra spillere. Det kan virke som at alle trenerne opplever at en ser etter spillere som innehar noen ekstra ferdigheter som gjør at de blir interessante på sikt, et potensiale som er der og som kan utvikles. De er alle enige om at spillere som er trygge med ballen og fotballkloke, som forstår spillet og hvordan en skal

bevege seg ute på banen er ferdigheter som ikke kan undervurderes ved valg og selektering av spillere.

S1 uttrykker klart og tydelig at kriteriene har blitt endret drastisk fra utviklingsårene i barne og ungdomsalder til et fullverdig medlem av en A-stall. Spilleren legger til grunn (...) *at den største utfordringen er det presset som ligger der, både på og utenfor banen på hvordan du oppfører deg og hvordan du presterer, der fokuset på A-laget ligger på prestasjonen din og resultatet egentlig.* Han uttrykker videre i intervjuet at fokuset på utvikling og fremgang som han var kjent med i utviklingsalder ikke står like tydelig og sterkt når en spiller i en toppklubb. Likevel uttrykker han forståelse for at det må være sånn, der prestasjoner i kamper og resultater i klubben er det som til syvende og sist driver klubben fremover. S2 viser til et utviklingsfokus som ikke har endret seg så veldig mye fra han kom til klubben, der han fortsatt uttrykker at fokuset må være på utviklingen får å kunne ta steg som fotballspiller i hverdagen. Han uttrykker (...) *Nei, egentlig ikke under min tid så følte jeg ikke noen stor forskjell fra når jeg kom til jeg ble eldre da. Det samme fokuset ligger der fortsatt. Det var egentlig ganske likt vil jeg si.* Begge spillerne viser til og er klar over at utviklingsfokus må ligge der for å kunne bli bedre og ta steg som fotballspiller, samtidig er de også klar over at en toppklubb må levere resultater og gode prestasjoner for at klubben skal kunne konkurrere på det øverste nivået.

S3 karakteriserer sin opplevelse av det som (...) *Ingen tydelige kriterier slik jeg oppfattet det, handlet mer om en totalitet i forhold til hvilket nivå en innehadde. Inntrykket hele veien var at det handlet om utvikling og prestasjon, kollektivt, men kanskje primært prestasjon individuelt.*

S4 uttrykker (...) *Nei, egentlig ikke. Det var jo de beste som fikk trene litt opp og være med A-laget. Følte generelt det var et ganske stort fokus på å utvikle seg i prosessen.* Det er tydelig for begge spillerne at fokuset på kriteriene til spillerne var mangelfulle fra trenerne. Det var de beste som fikk trene og spille kamper på det høyeste nivået sett fra trenerens ståsted og smak. S5 viser til at utviklingen ble endret fra det å skulle utvikle seg til å vinne kamper og skape resultater. Han viser samtidig til et større fokus på prestasjoner i kamper og at det ble verdsatt høyt av trenerne inn mot videre uttak i kamper.

Det er bred enighet om at kriteriene for seleksjon endrer seg gjennom utviklingsprosessen fra trenerne. Kravene og seriøsiteten økes et hakk, samtidig som at det er en høyere terskel for å slå gjennom nå fordi fotballen utvikler seg og kravene skjerpes. T1 (...) *Ja, det vil jeg si. Vi er opptatt av å utvikle spillere som takler å spille flere ulike formasjoner. En kamp jeg har*

kjempet i mange år, som vi endelig har fått til er at vi lar de største talentene hospitere med A-laget, i stedet for å vente til de blir 17/18/19 år. De vi på en måte mener blir best til slutt.

Treneren uttrykker videre at det er viktig for spillere som er gode nok og som har lyst til å utvikle seg, at det blir gitt muligheter til det uavhengig av spillerens alder. T2 (...) Ja, det gjør jeg. Den ene tingen er den seriøsiteten som kreves, der det blir snakk om å gi avkall på noe og ofre noe, der en virkelig ser hvem som vil det her. Den andre tingen er mer de fysiske ressursene som utvikler seg i ulikt tempo.

T3 viser til det samme ved at alt blir mer seriøst (...) Ja, naturlig at ting spisser seg til. Kravene skjerpes, høyere terskel for å slå gjennom nå enn for 20 år siden. Hadde vært en fin tanke om en spiller visste hva som ventet når A-laget ble aktuelt, men det er ikke sånn. Det er den del av pakken – men vi må være så flinke som mulig på å snakke med folk.

5.3 Opplevelsen av åpenheten i seleksjonsprosessen

Den største forskjellen i svarene mellom de to spillerne kan sies å være at S1 hele tiden har følt seg godt ivaretatt av trenerne, der S2 ikke har kjent på det samme store fokuset i ivaretagelse. S2 etterlyser en rom for forbedring slik at spillerne blir bedre ivaretatt av klubb og trenere gjennom utviklingsløpet. S1 (...) Jeg følte at når jeg kom til klubben så ble tatt godt vare på hele vegen, prosessen fra guttelaget til A-laget har vært veldig bra for min del. Og trenerne har vært fokusert på at om de ser et talent i deg skal du få hospitere opp, det er positivt. S2 viser til at (...) Nei, jeg føler ikke jeg kan si at noen hadde et stort fokus på å ivareta på den måten, jeg var ung og fokuset mitt var ikke helt der, så kanskje det var bedre enn jeg ser for meg. Sånn sett kan vi si at klubben har rom for forbedring der. Det var ikke et sånn inntrykk av at spillerne ble godt ivaretatt heller da, ting skjedde rundt meg, men om jeg fikk det med meg eller ikke vet jeg ikke. Det er tydelig at begge spillerne, som har lyktes med fotballen, ikke har fått kjent på kroppen det samme som andre spillere som har falt ut av et utviklingsløp har gjort. Likevel er de begge oppmerksomme på at ivaretagelse av spillere bør og kunne vært bedre i klubben.

S3 (...) Tja, føler vell egentlig at seleksjon og valg inn mot kamptropp etc. bare ble foretatt uten noen videre begrunnelse eller forklaring til den enkelte. Syns ikke at de gode tilbakemeldingene var der sånn åpenbart, så sånn sett kunne det sikkert vært en bedre ivaretagelse ja. S4 legger til grunn at han (...) Ble bra ivaretatt sånn rent fotballmessig, men savnet litt mer kommunikasjon, der det var flere spillere på laget som ble sint om de ikke var på beste laget på trening. Men jeg personlig var ikke noe, jeg tok det helt piano fordi jeg har

ikke et stort konkurranseinstinkt. Det er en felles enighet om at kommunikasjonsbiten fra trenerne i så måte burde og kunne vært bedre håndtert. Begge spillerne uttaler at de har kjent på kroppen at ivaretakelsen ikke har vært god nok fra trenerne gjennom utviklingsløpet. S5 (...) «For min egen del og andre sin del, så er det noen skrekkehistorier og så er det helt klart noen som blir tatt veldig godt vare på. Noe jeg synes er veldig tydelig er på en måte det rundt seleksjonen inn mot lag, der flere blir valgt/ikke valgt uten noen særlig begrunnelse eller hjelp, så det må håndteres bedre, og kanskje være litt mer forsiktige».

Det er tydelig at alle trenerne håper og tror at spillerne blir tatt godt vare på i seleksjonsprosessen, og at det er hensikten og målet ved å utvikle fotballspillere og mennesker. T1 (..) Vi håper jo at vi tar godt vare på de, med min bakgrunn som lærer så er jeg opptatt å ta vare på alle, og så er vi sikkert ikke like flinke på det til enhver tid, der noen føler seg litt forbigått. Det handler om kommunikasjon og få gode relasjoner til spillerne generelt. T2 legger til grunn at (...) Det er vanskelig, de som ikke blir selektert inn. De som blir valgt trenger du ikke tenke så mye på. Vi gjør noen valg basert på den beste synsingen vi kan gjøre og så er det ingen garanti for at det er riktig. Det er tøft for de som ikke kommer med og det å bli stemplet som ikke god nok. Begge trenerne viser til at kommunikasjonen er viktig mellom en trener og en spiller, slik at spilleren vet hvorfor han blir valgt eller ikke valgt. De er samtidig åpne om at toppidrett og utvikling er og kan være urettferdig og tøft, der det er umulig å være enig om alle valg og synpunkter hele tiden. T3 viser til at det er (...) Vanskelig for meg å uttale meg om. Vi er opptatt av at de skal ha et betydelig tilbud, så de ikke får følelsen at PANG så er de ferdige i klubben. Så vi ikke risikerer at de trekker seg unna fotball som de har brukt masse tid på de siste årene. Opplever at de blir relativt godt ivaretatt, men hvilke samtaler som er under andre fire øyne, det vet jeg ingenting om. Svarene fra spillerne og trenerne er både like og ulike, der spillerne viser til at kommunikasjonen og ivaretakelsen mellom trenerne og spillerne må bli bedre. Trenerne uttaler stort sett at de håper og tror den er god nok, selv om det viser seg at den i flere tilfeller ikke er det. Seleksjon og utviklingen til en spiller er kompleks og det er mange valg som skal gjøres i en spillers utvikling.

Spillerne opplevde åpenheten i klubben som god, der klubben stort sett var åpne i forhold til andre klubber rundt i distriktet rundt selektering og utvikling av talentene. S1 uttalte (...) Jeg følte vertfall i min prosess at det var bra, de ønsker jo alltid å tiltrekke seg de beste spillerne fra lokalområdet. Føler de er veldig åpne, de ønsker å skape et godt miljø for utvikling. S2 opplevde det på en litt annen måte (...) Nei..sånn sett så er de jo andre som har følt der mer på kroppen enn for min egen del. Jeg var ganske klart med på det meste videre, og visst jeg ikke

var det, så var jeg klar over det. Sånn sett har jeg ikke fått eksperthjelp fra trenere i tidlig alder, det skulle man ønske man hadde fått da, det hadde vært ekstremt verdifullt. Begge spillerne uttalte videre at de med fordel kunne ønsket seg at trenerne i enda tidligere alder kunne veiledet spillerne tydeligere for å gjøre de klar for voksenfotballen. Likevel poengteres det fra spillerne at viktigheten av lek i barne og ungdomsårene er viktig for en spillers utvikling. *S3* opplevde (...) Ingen åpenbare kriterier som lå til grunn for seleksjon. Mer subjektive forhold fra trenerne, og de er jo ikke tilgjengelige for omverdenen eller øvrige spillere, så sånn sett var det lite åpenhet rundt de valgene og kriteriene som lå til grunn for de seleksjon. Sånn var det, og en kunne enten forstå det eller ikke forstå det. Det samme ble stort sett formidlet fra *S4* (...) Nei, det var ikke noe åpenhet rundt det. Plutselig kom det en kar fra *XX* og så var han rett inn på laget, uten noe sånn informasjon eller noe kommunikasjon rundt det. Det var ikke noe sånn åpenhet til spillerne vertfall, jeg oppfattet ikke det.

S5 var i sitt tilfelle mer kritisk til klubben sin tilnærming (...) Føler ikke det ble pratet så mye om da, er ikke noe jeg synes de er så veldig åpne om. Klubben er jo veldig da..sett utenfra at de skal dyrke sine egne...så synes jeg det oftere og oftere er eksempler der de henter en fra en annen plass som tar plassen til en de selv har i egne rekker, og som ikke er bedre i utgangspunktet. Det er ganske tydelig at alle de tre spillerne er enige om at det var lite åpenhet rundt selektering av spillere lokalt og nasjonalt. Deres opplevelser viser til lite åpenbare kriterier og dårlig kommunikasjon rundt selektering av spillere og at valgene ble tatt subjektivt fra trenerne uten noen gode forklaringer til spillerne.

Trenerne opplever at klubben er veldig åpne i seleksjonsprosessen rundt hvem de ønsker å hente og hvilke spillere de vil satse på. Utdfordringen som de sier er at en aldri kan vite helt sikkert, men de håper og tror at de er åpne. De uttaler at det er viktig og være åpen og gi alle som har et talent og ambisjoner en mulighet til å lykkes, selv om de må gjøre jobben selv. *T2* uttaler at han mener klubben skal ta ansvaret ved utvikling av de største talentene i regionen fra de er 13 år, med bakgrunn i at klubben har gode utdannede trenere, ansatte og fine fasiliteter. *T1* viser til (...) Nei, jeg håper at vi er åpne på det. Og så er det veldig tydelig hvem vi selekterer inn og hvem vi ønsker å hente. Men vi kunne helt sikkert vært enda mer åpne, og det er jo selektering, selv om du ikke sier det høyt. Tenker at alle må få den muligheten – som har talent og ambisjoner og så kan ikke vi lage en ny toppspiller – det må de gjøre selv. *T2* på sin side opplever at de er (...) Ganske så åpen opplever vi, har ingen hemmeligheter vertfall. Vi ser vi har bra med folk, ansatte, utdannede trenere og fasiliteter – så sier vi ikke at andre klubber kan ha det, for det kan de. Vi ser ofte at det er veldig tilfeldig rundt oss i klubbene

hvor bra oppleggene er – derfor synes vi at det er riktig at vi skal ta på oss det ansvaret på en måte. Vi ønsker å ta inn 13 åringene med størst potensiale i regionen og det er alltid reaksjoner på det.

T3 opplever det som et utfordrende tema som det er (...) Veldig vanskelig for meg å uttale meg om, men i bredde så er seleksjonsprosessen veldig tydelig og åpen fordi vi har hele tiden en åpen prosess med foreldre rundt det. Vi har en klar tanke om at vi skal være åpne om alt, fordi vi har ikke noe å skjule. Vi ønsker at de ivrigste får belønningen sin, enten gleden ved å bli tatt ut eller et godt tilbud med oss i bredde.

Det kommer tydelig frem i intervjuene at spillerne og trenerne har en ulik oppfatning av hvordan åpenheten rundt seleksjonsprosessen er. Spillerne på sin side er gjennomgående kritisk til hvordan det har blitt håndtert innad i klubben blant trenerne, der stort sett alle spillerne viser til at åpenheten burde vært bedre. Trenerne på sin side har en tanke om at det fungerer bra og at de er åpne rundt selekteringen av spillere. Det er grunn til å tro at en trener og en spiller likevel har ulike oppfatninger av en seleksjonsprosess.

5.4 Oppsummering av respondentene

Spillere	Spm. 1	Spm. 2	Spm. 3	Spm. 4	Spm. 5	Spm. 6
1	«Jeg merket først at de ser på hele personen, og i mitt tilfelle så de ganske raskt et talent i meg som gjorde at jeg fikk hospitere hele veien.	«De fokuserer på at spillere skal ha en x-factor, bygge videre på og selge. Øynene som ser, 12-14 års alderen, ved 16-17 års alderen mer analysert».	«Jeg har hele tiden vært obs på at det treneren mener, må jeg forstå og være enig i med tanke på min oppfatning av det som skjer på banen».	«Helt endret – mer fokus på prestasjon og resultat. Største utfordringen er presset som ligger der – på og utenfor banen».	«Føler jeg hele tiden har blitt tatt godt vare på, trenerne vært fokusert på at visst du har talent eller ambisjoner så får du muligheten».	«Jeg følte i min prosess at det var bra. Føler de er veldig åpne, de ønsker å skape et godt miljø for utvikling».
2	«Klarer ikke sitte med et voldsomt inntrykk av seleksjon, jeg bare var med på det meste».	«Følte stort sett de med best potensiale og høyeste ambisjoner ble med videre»	«Ja, vært greit i mitt tilfelle. Har hatt veldig få trenere som jeg med hånda på hjertet kan si har veiledet og pekt meg i riktig retning».	«Nei, ingen stor forskjell fra jeg kom til jeg ble eldre. Ganske likt vil jeg si».	«Det var ikke et sånn inntrykk av at spillerne ble godt ivaretatt, ting skjedde rundt meg, men fokuset mitt var ikke helt der. Sånn sett kan vi si det er rom for forbedring».	«Nei...sånn sett er det andre som har følt det mer på kroppen enn for min egen del. Jeg har ikke fått eksperthjelp fra trenerne i tidlig alder, det skulle man ønske, hadde vært ekstremt verdifullt»:
3	«Litt som forventet, hard og tøff, men rettferdig. De beste som velges».	«100 % feelingen. Lite struktur og skjema, inntrykket basert på det totale bildet og drøftinger internt».	«Inntrykket var en subjektiv totalvurdering. Lite tydelige kriterier – handlet om å være god nok eller bedre enn andre spillere i samme posisjon».	«Ingen tydelige kriterier slik jeg oppfattet det. Handlet mer om en totalitet i forhold til det nivået en innehadde».	«Synes ikke at de gode tilbakemeldingene var der sånn åpenbart, sånn sett kunne det sikkert vært bedre ivaretagelse ja».	«Ingen åpenbare kriterier som lå til grunn for seleksjon. Mer subjektive forhold fra trenerne, så sånn sett lite åpenhet fra klubben. Sånn var det, og en kunne enten forstå det eller ikke forstå det»:
4	«Med uttak til lag, så var det visst du var god nok, så ja, de beste kom videre da».	«Startet eller ikke startet – bør bli bedre på kommunikasjon fra trener til spiller. Ekstremt frustrerende»	«Nei, oppfattet det ikke sånn, at det ble formidlet bra, da fikk ikke jeg det med meg i så fall».	«Nei, egentlig ikke. Følte det var et ganske stort fokus på å utvikle seg».	«Bra ivaretatt rent fotballmessig, men savnet mer kommunikasjon. Personlig tok jeg det helt «piano».	«Nei, det var ikke åpenhet rundt det. Plutselig kom det en spiller utenfra inn på laget, Jeg oppfattet ikke at det var noen åpenhet».
5	«Tror den er tøff for mange, prosessen rundt kunne vært bedre. Ikke fair at noen får en enklere veg med tanke på navn».	«Trenerne valgte ut ifra egne preferanser. Behandlingen bør bli bedre, tror en mister mange talent ved for dårlig behandling/oppfølging».	«Avhengig av hvilken trener jeg hadde. Det siste året hadde jeg ikke en tilbakemelding».	Ja, det føler jeg. Kanskje i sammenheng med at det ble endret fra utvikling til å vinne og skape resultat».	«Veldig tydelig med dårlig begrunnelse av seleksjon inn mot lag, uten noen særlig begrunnelse eller hjelp, så det må håndteres bedre. Har vært noen skrekkehistorier».	«Ikke noe de er veldig åpne om, blir ikke pratet om så mye. Klubben er veldig da..at de skal dyrke sine egne..så er det oftere og oftere eksempler der de henter en spiller fra en annen plass som ikke er bedre i utgangspunktet».

Trenere	Spm. 1	Spm. 2	Spm. 3	Spm. 4	Spm. 5	Spm. 6
1	«Føler vi stort sett treffer på de 4-5 beste spillerne. Prosess over tid fra de er 10/11 års alderen. Individuelt i forhold til selektering».	«Har ikke skjema, viktigste vi ser etter i en spiller er gode holdninger, elsker å spille fotball og holde på med egen trening. Du ser fort om en spiller er påskrudd».	«Utviklingen er veldig individuell og vanskelig å måle. En spiller som er i akademiet i dag må bli bedre enn spilleren på A-laget i dag, fordi fotballen utvikler seg. Vi ser etter en totalpakke».	«Ja, det vil jeg si. Opptatt av å utvikle spillere. En kamp jeg har kjempet i mange år, som vi har fått til er – de største talentene får hospitere med A-laget i stedet for å vente til de er 17/18/19 år».	«Vi håper jo vi tar godt vare på alle, og så er vi sikkert ikke like flinke på det til enhver tid, der noen føler seg litt forbigått. Handler om kommunikasjon og skape gode relasjoner»	«Nei, jeg håper vi er åpne da. Tenker at alle må få muligheten – som har talent og ambisjoner og så kan ikke vi lage en ny toppspiller – det må de gjøre selv»:
2	«10/11 års alderen. Vi ser etter spillere som elsker å trene masse, holde på med fotball og som er mye på løkka».	«Basert på observasjoner og lokalkunnskap – vi har et nettverk, kjenner mye folk og har en lav terskel for å ta i mot spillere på prøvespill»:	«Må være god da. Vi jobber med ungdom og vi prøver se etter potensiale mer enn prestasjon. Skal vi spille med han vi tror blir best på sikt? Eller med han som vinner kampen for oss?».	«Ja, det gjør jeg. Seriositeten som kreves, der det blir snakk om å gi avkall på noe og ofre noe, der en ser hvem som virkelig vil det her. Den andre tingen er mer de fysiske ressursene».	«Det er vanskelig for de som ikke blir selektert inn – og bli stemplet som ikke god nok. Vi gjør noen valg basert på den beste syngingen vi kan gjøre, så er det ingen garanti for at det er riktig».	«Ganske så åpen, har ingen hemmeligheter vertfall. Vi ser det er tilfeldig rundt oss i klubbene hvor bra oppleggene er – så vi ønsker å ta inn 13 åringene med størst potensiale i regionen og det er alltid reaksjoner på det».
3	«Opplever den som bedre enn tidligere, flinkere til å involvere foreldre. Opptatt av å ta vare på alle, utvikling er individuelt».	«Ofte er det interesse, potensiale og tekniske eller taktiske ferdigheter. Det er veldig komplekst».	«Kompatibilitet – spillere som passer sammen. Ellers at de er trygge med ball. Vi har heldigvis kommet lengre enn at vi plukker ut de 11 mest tekniske individene og hiver de inn på en bane, selv om jeg har vært med på det og».	«Ja, naturlig at ting spisser seg til. Kravene skjerpes og høyere terskel for å slå gjennom nå enn for 20 år siden. Vi må være så flinke som mulig på å snakke med folk».	«Vanskelig for meg å uttale meg om. Opplever at de blir relativt godt ivaretatt, men hvilke samtaler som er under fire øyne, det vet jeg ingenting om».	«Vi ønsker å være tydelige og åpne, vi har ikke noe å skjule. Ønsker at de ivrigste får belønningen sin».

6.0 Diskusjon

Formålet med studien var å undersøke hvordan trenere og spillere opplever seleksjonsprosessen og kriteriene ved seleksjon i en norsk toppfotballklubb. I dette kapitlet blir funn fra analysen diskutert i lys av teori og tidligere forskning. Diskusjonskapitlet er strukturert ut ifra de tre hovedkategoriene som er benyttet i resultatkapitlet.

6.1 Opplevelsen av seleksjon

Spillerne opplevde seleksjonsprosessen som tøff og profesjonell med stor konkurranse innad i laget, der de beste ble med videre og de som ikke var gode nok falt ut av utviklingsløpet. Dette støttes av Haraldsen (2019) som viser til at unge idretts og kunstartalenter opplever stress, press, forventninger og seleksjoner. Ut ifra svarene vises det til at spillerne opplever at det hele tiden stilles krav til prestasjoner og forventninger om en kontinuerlig utvikling for å kunne holde seg inne i utviklingsløpet. Det underbygges av Henriksen (2010) som viser til at en bør se på hele utviklingsløpet som tilbys utøveren når en skal vurdere hvor godt ferdighetsutviklingen drives i en klubb; der beskrivelsene avdekker elementer som trygghet, tilhørighet, psykologisk velvære og en høy grad av kohesjon og tilknytning. De to spillerne som lyktes med fotballen uttalte at de ikke hadde den samme opplevelsen med seleksjon, da de var med på alle tiltak og hospiteringer hele veien. Hovedinntrykket fra de spillerne som ikke lyktes med fotballen var at forskjellen var stor fra breddeklubben deres i barneårene til å komme til en toppklubb, der alt var mer organisert og seriøst. Gagne (2000) underbygger på sin side dette gjennom å skape gode utviklingsmiljøer der spillerne blir gitt frihet og mulighet til å utvikle seg.

Trenerne legger til grunn seleksjonsprosessen som utfordrende og noe som diskuteres hele tiden i klubben. De viser til selektering som individuelt og komplekst, og som en prosess over tid, der de stort sett treffer på de 4-5 beste spillerne. Trenerne viser til spillere som elsker å spille fotball, er mye på løkka og har en indre motivasjon i bunn, som spillere som det er enkelt å gi muligheten til å bli god. Ved selektering opplevde spillerne at de med høyest ambisjonsnivå og størst potensiale stort sett ble med videre, der trenerne ofte så etter en x-faktor eller en egenskap som skilte seg ut på banen. Suppiah (2015) viser til talentvalg og de seleksjon som uunngåelig, men en nødvendig prosess for å kunne fokusere ressurser på spillere med det høyeste potensialet for fremtidig eliteprestasjon.

Likevel opplevde spillerne kommunikasjonen som mangelfull fra trener til spiller basert på seleksjonsprosessen – der trenerne ofte tok valg basert på sine egne preferanser. Spillerne

viser til at en kan miste mange talenter om den individuelle oppfølgingen ikke er god nok fra klubben sin side. Trenerne viser til at det benyttes mange observasjoner over tid, samtidig som en oppretter dialog med andre trenere i distriktet rundt aktuelle spillere. Talentutvikling og seleksjon av spillere diskuteres og i rapporten til Wilson (2017), som antyder at fotballklubber bør ha en mer holistisk tilnærming i utviklingen gjennom å se selve talentutviklingen i en større sammenheng. Trenerne viser til at de kjenner til de ivrigste spillerne fra de er 10/11 år, og når de er i 13 års alderen så har de så mange observasjoner at de kan gjøre seg opp et totalinntrykk. De viser til at de har et stort nettverk, kjenner mye folk og har en lav terskel for å ta i mot spillere på prøvespill.

6.2 Opplevelsene av kriteriene ved seleksjon

De profesjonelle spillerne påpeker viktigheten av å ha et forhold til egen utvikling og en forståelse av hvor en er i løypa og hva som skal til for å utvikle seg videre. De viser til at det som er treneren sin oppfatning, må spillerne være enig i og forstå for å kunne utvikle seg videre. Samtidig så påpeker de at det har vært få trenere som har veiledet og pekt de i riktig retning. De tre resterende spillerne er relativt samstemte om at kriteriene var lite tydelige og belyste fra trenerens side. Spillerne opplever den individuelle oppfølgingen som noe som kunne og burde vært bedre, der det stort sett handlet om å være bedre en spilleren som spilte i samme posisjon som deg på banen. Christensen (2009) og Roaas (2011) legger til grunn en stor variasjon og lite felles konsensus rundt hvilke spillere som blir sett på som talentfulle og velges ut i en seleksjonsprosess, der vurderingene ofte blir tatt i betraktning av hva treneren ser der og da (øyet som ser).

Trenerne viser til at de velger spillere ut i fra en totalpakke der holdninger, gode ferdigheter, fotballklokhet og en forståelse for spillet er sentrale faktorer. Dette underbygges av beskrivelsen til Robert Singer (1985) som beskriver talent som en kombinasjon av anatomiske fysiske egenskaper, evner og andre personlighetstrekk som gjør det svært sannsynlig at han eller hun vil oppnå et høyt prestasjonsnivå, forutsatt at spesifikk trening og andre miljøforhold er gitt (Uneståhl, 1986). Samtidig legger de til grunn at spillere som har god balanse, beveger seg fint og har et godt blikk for spillet er spillere som en raskt legger merke til. Berg (2004) begrunner i sin studie at trenere søker og velger spillere som passer deres forestilling om hva et talent er og hva det innebærer. Jokuschies (2017) viser til i sin undersøkelse at trenerne sine beslutninger synes å være styrt av subjektive følelser og utøverne har i så måte ingen allmenn akseptert talentmodell. Trenerne viser til talent som noe som er der og som kan utvikles over tid, det støttes og av forskningen til Howe (1998) som betegner talent som en medfødt

egenskap som gjør at vi skiller oss ut på bakgrunn av andre mennesker. Det pekes på at talentet må være arvelig, mulig å identifisere før det er utviklet, omfatter et mindre antall mennesker og at det er knyttet til spesifikke områder.

Spillerne viser til at utviklingsfokuset endret seg mer inn mot prestasjon og resultat, som også førte meg seg et press på og utenfor banen i forhold til prestasjon og oppførsel.

Hovedinntrykket var likevel at det handlet om utvikling og prestasjon kollektivt, men kanskje primært prestasjon individuelt. Trenerne viser til at kravene skjerpes og seriøsiteten økes et hakk, der terskelen for å slå gjennom også blir høyere, fordi fotballen hele tiden er i utvikling.

6.3 Opplevelsen av åpenheten i seleksjonsprosessen

Det er tydelig at spillerne opplevde ivaretakelsen fra trenerne som mangelfull med rom for forbedring, der kommunikasjonen i så måte burde og kunne vært bedre. Seleksjonen ble foretatt uten noen god begrunnelse eller forklaring til den enkelte. Martindale (2005) viser til at langsiktige mål og metoder, sammenhengene meldinger og støtte, vekt på passende utvikling, individualisert og pågående utvikling, samt en helhetlig og systematisk utvikling over tid som helt sentrale i en talentidentifikasjonsprosess. Rent fotballfaglig føler spillerne at de ble godt ivaretatt fra trenerne, selv om tilbakemeldingene ikke var der sånn rent åpenbart. Opplevelsen og erfaringene til trenerne er at de håper og tror spillerne blir godt ivaretatt i klubben. De viser til viktigheten av at spillerne skal ha et betydelig tilbud, så de ikke får følelsen av at PANG så er de ferdige i klubben og de trekker seg unna fotballen som de har brukt masse tid på. Videre viser trenerne til at det er tøft og bli stemplet som ikke god nok, men at det handler om kommunikasjon og gode relasjoner med spillerne.

De profesjonelle spillerne uttalte at de stort sett har vært med på det meste av tiltak og uttak i regi av klubben og kretsen hele veien og at andre har «følt» det mer på kroppen enn de. De tre resterende spillerne er tydelige i sine svar på at det var lite åpenhet rundt selektering av spillere lokalt og nasjonalt. Ettersom det er utfordrende å identifisere og forutsi hvilke spillere som vil lykkes i fremtiden bør en ifølge Henriksen (2008) legge til rette for så mange som mulig av spillerne i en treningsgruppe. Trenerne opplever klubben som veldig åpne i seleksjonsprosessen rundt hvem de ønsker å hente og hvilke spillere de vil satse på. De uttaler at det er viktig å være åpen og gi alle som har talent og ambisjoner en mulighet til å lykkes, selv om de må gjøre jobben selv.

7.0 Avsluttende konklusjon

Når det gjelder studiens formål med å undersøke hvordan spillere og trenere opplever seleksjon i en norsk toppfotballklubb, så er det enighet blant alle at seleksjonsprosessen er krevende og kompleks. Spillerne viser samtidig til seleksjonsprosessen som mangelfull på flere områder, deriblant kommunikasjon og ivaretagelse fra trenerne underveis i prosessen. Likevel oppleves det fra spillerne som at de beste spillerne til enhver tid velges, der det handler om å være bedre enn den du konkurrerer mot. Fra trenerne sin side er det tydelig at de ser etter spillere som elsker å spille fotball, er mye på løkka og som har et høyt ferdighetsnivå som skiller seg ut fra andre. De viser til seleksjonsprosessen som noe som baserer seg på observasjoner og lokalkunnskap over tid, der de fra 10/11 års alderen begynner å observere spillere. Ved 13 års alderen er de tydelige på at de har nok kunnskap på at de vet hvem de vil hente til klubben. Trenerne opplever åpenheten i klubben som god, der spillerne blir sett og ivarettatt gjennom gode tilbakemeldinger og god kommunikasjon.

Seleksjon er et vanskelig og sensitivt tema, og det er tydelig at spillerne og trenerne ikke deler et entydig syn på hvordan seleksjonsprosessen oppleves for den enkelte. Det er tydelig at det er ulike oppfatninger rundt seleksjon, opplevelsen av det og gjennomføringen i praksis. Det vises likevel til et ønske om et holistisk perspektiv ved talentseleksjon og utvikling av unge talenter, og noe som må sees i sammenheng med hele utviklingsløpet.

8.0 Litteraturliste

- Abbott, A. & Collins, D. (2004). *Eliminating the dichotomy between theory and practice in talent identification and development: considering the role of psychology*. *Journal of Sport Sciences*, 22, s. 395 – 408.
- Aubert, V. (1985) *Det skjulte samfunn*. Universitetsforlaget.
- Befring, E. (2002). *Forskningsmetode med etikk og statistikk*. Det Norske Samlaget.
- Berg, J.A. (2004). *Talentutvelgelse i håndball – En teoretisk analyse og et kvalitativt intervju undersøkelse av landslagstrenerne*. Masteroppgave, Norges idrettshøgskole.
- Bloom, B.S. (1985). *Developing talent in young people*. New York: Ballantine Books.
- Bompa, T.O. (1983). *Theory and Methodology of training – The Key to Athletic Performance*. Toronto: Kendall/Hunt.
- Bukve, O. (2016). *Forstå, Forklare, Forandre – Om design av samfunnsvitenskapelige forskningsprosjekt*. Universitetsforlaget.
- Carling, C., Reilly, T. & Williams, A.M. (2009). *Performance assessment for field sports*. Routledge, New York.
- Carpentier, J., Mageau, G. (2016). *Predicting Sport Experience During Training: The Role of Change – Oriented Feedback in Athletes Motivation, Self – Confidence and Needs Satisfaction Fluctuations*. *Journal of Sports & Exercise Psychology*, 38, 45-58.
- Carlson, R. (1991). *Vagen til landslaget. En retrospektiv studie av framgångsrika ungdomar i sju idrotter*. Stockholm: Hogskolan for lararutbildning i Stockholm.
- Christensen, M.K. (2009). «An eye for talent»: *Talent identification and the “practical sense” of top – level soccer coaches*. *Sociology of Sport Journal*, 26, s. 365-382.
- Dalland, O. (2018). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal akademisk.
- Delorme, N., Boiche, J., Raspaud, M. (2010). *Relative age effect in elite sports: Methodological bias or real discrimination?* *European Journal of Sport Science*, March 2010, 10(2), 91-96.
- Gadamer, H-G. (1997). *Sanning och metod: i urval*. Goteborg: Daidalos.

- Gagne, F. (2000). *Understanding the complex choreography of talent development through DMGT – based analysis*. I K A. Heller, F.J. Monks, R.J. Stenberg, & R.Subotnik (red). International handbook for research on giftedness and talent (2 utg). Oxford, Pergamon Press, s. 67-80.
- Gagne, F. (2004). *Transforming gifts into talents: the DMGT as a developmental theory*. High Ability Studies, 2004, Vol 15, No.2.
- Haraldsen, H. (2019). *Thriving, striving, or just surviving?: A study of motivational processes among elite junior performers from sports and performing arts*. (Doktorgradsavhandling).
- Henriksen, K. (2008). *Inspiration til talentudvikling: Et psykologisk perspektiv*. Odense, Danmark: Syddansk Universitetsforlag.
- Henriksen, K. (2010). *The ecology of talent development in sport: A multiple case study of successful athletic talent development environments in Scandinavia*. (Phd), University of Southern Denmark.
- Howe, J M. (1998). *Innate talents: reality or myth?*
- Jokuschies, N., Gut, V., Conzelmann, A. (2017) *Systematizing coaches “eye for talent” : Player assessments based on expert coaches subjective talent criteria in top – level youth soccer*. International Journal of Sports Science & Coaching.
- Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Ad Notam Gyldendal AS.
- Kvale, S., Brinkmann, S. (2009) *Det kvalitative forskningsintervju, 2. utgave*. Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Krasilshchikov, O. (2011). *Talent Recognition and Development – Elaborating on a Principle model*. International Journal of Development Sport Management 1.
- Larkin, P., Connor, D. (2017). *Talent identification and recruitment in youth soccer: Recruiter`s perceptions of the key attributes for player recruitment*. Journal of Sports Sciences.
- Martindale, R. (2005). *Talent Development: A Guide for Practice and Research Within Sport*. Journal of Sport Sciences.
- Michalsen, Ø.M. (2013). *Talentspeiderrollen i fotball – En kvalitativ studie av talentspeidernes rollebeskrivelse og hans forståelse av det arbeidsrelaterte sosiale nettverket*.

- Mong, F.M. (2009). *Talentutvikling i fotball. En kvantitativ undersøkelse av spillerutviklere i Norge vedrørende deres oppfatning av hva som skal til for å lykkes i fotball*. Masteroppgave i idrettsvitenskap, UIA.
- Morris, T. (2000). *Psychological characteristics and talent identification in soccer*. Journal of Sports Sciences, 2000, Vol 18, 715-726.
- Mujika, I., Vaeyens, R., Matthys, S.P.J., Santisteban, J., Goiriena, J. & Philippaerts, R. (2009). *The relative age effect in a professional football club setting*. Journal of Sports Sciences.
- Norges Fotballforbund (2021). *Norsk Breddefotball – en rapport om nytten og gleden*. NFF, Oslo.
- Næss, S. (2001). *Livskvalitet som psykisk velvære*. Tidsskriftet Den Norske Legeforening.
- Ommundsen, Y. (2008). *Hvem er talentene, må vi spesialisere tidlig, og hva er en god trener*. I: B.T. Johansen, R. Høigaard & J. Fjeld (red.), *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk*. Kristiansand, Høyskoleforlaget.
- Peterson, T. (2004). *Selektions – och rangordningslogiker inom svensk ungdomsfotboll*. Idrottsvetenskap, Lararutbildningen, Malmo hogskola.
- Piepiora, P., Piepiora, Z., & Baginska, J. (2022). *Personality and Sport Experience of 20-29-Year-Old Polish Male Professional Athletes*.
- Postholm, B, M. (2010). *Kvalitativ metode, En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier 2.utgave*. Universitetsforlaget.
- Regnier, G., Salmela, J.H. & Russel, S.J. (1993). *Talentdetection and development in sport*. A Handbook of Research on Sports Psychology.
- Reilly, T., Williams, A.M., Nevill, A & Franks, A. (2000). *A multidisciplinary approach to talent identification in soccer*. Journal of Sports Science.
- Reilly, T. & Williams, A.M. (2003). *Science and soccer – Second edition*. Eastbourne: Routledge Taylor & Francis Group
- Roas, T. V. (2011). *“Sorry gutten min, du blir ikke valgt!» - Om aspekter ved utvelgelse og utvikling av unge fotballspillere*. (Mastergradsavhandling HINT).

- Romann M., Javet M., Fuchslocher J. (2017) *Coaches' eye as a valid method to assess biological maturation in youth elite soccer*. *Talent Development and Excellence* 9, 3-13.
- Russel, K. (1989). *Athletic talent: From detection to perfection*. *Science Periodical on Research and Technology in Sport*, 9, s. 1-6.
- Schorer J., Rienhoff R., Fisher L., Baker J. (2017) *Long – Term Prognostic Validity of Talent Selections: Comparing National and Regional Coaches, Laypersons and Novices*. *Frontiers in Psychology* 8, 1146.
- Sieghartsleitner, Roland; Zuber, Claudia; Zibung, Marc; Conzelmann, Achim (2019). *Science or Coaches Eye? – Both! Beneficial Collaboration of Multidimensional Measurements and Coach Assessments for Efficient Talent Selection in Elite Youth Football*. *Journal of Sports Science & Medicine*.
- Stambulova, N. (2009). *Talent Development in sport: A career transitions perspective*. In E. Tsung – Min Hung, R. Lidor & D. Hackfort (red.) *Psychology of sport*
- Stratton, G., Reilly, T., Williams, A.M., & Richardson, D. (2004). *Youth soccer: From science to performance*. New York, NY; Routledge.
- Suppiah H.T., Low C.Y., Chia M. (2015) *Detecting and developing youth athlete potential: different strokes for different folk are warranted*. *British Journal of Sports Medicine* 49, 872-882.
- Sæther, S.A. (2004). *Fotball og talent. En studie av norske eliteserietrenere sin forståelse av talent i fotball*. Masteroppgave i idrettsvitenskap, NTNU.
- Sæther, S.A. (2014). *Talent identification in Soccer. What do Coaches Look for?*
- Sæther, S. A., (2017) *De Norske fotballtalentene, Hvem lykkes og hvorfor?*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Uneståhl, L.E. (1986). *Sport psychology in theory and practice*. Ørebro; Vejo.
- Vaeyens, R., Philippaerts, R.M. & Malina, R.M. (2004). *The relative age effect in soccer: A match-related perspective*. *Journal of Sport Science*.
- Vaeyens, R., Malina, R.M., Janssens, M., Van Renterghem, B., Bourgois, J., Vrijens, J. & Philippaerts, R.M. (2006). *A multidisciplinary selection model for youth soccer: the Ghent Youth Soccer Project*. *Br J Sports Med*.

Vanderford, M.L., Meyers, M.C., Skelly, W.A., Stewart, C.C. & Hamilton, K.L. (2004). *Physiological and sport-specific skill response of Olympic youth soccer athletes*. Journal of Strength and Conditioning Research.

Williams & Reilly (2000). *A multidisciplinary approach to talent identification in soccer*. Journal of Sports Sciences.

Wilson, J.G., (2017). *Talent identification and development of youth athletes in football*. Journal of Australian strength and conditioning.

Østerud, S. (1995): *Relevansen av begrepene «validitet» og «reliabilitet» i kvalitativ forskning*. Universitetet i Oslo.

Figurer

Figur 1. Oppdagelsen av et fotballtalent består av samspillet mellom identifikasjon, utvikling og utvelgelse. Reilly, T & Williams A,M. (2003). *Science and soccer – Second edition*. Routledge Taylor & Francis Group, Eastbourne. Side 308

Figur 2. Potensielle predikatorer for talent I football frau like idrettsvitenskapelige disipliner. Reilly T & Williams AM (2003). *Science and soccer – Second edition*. Routledge Taylor & Francis Group, Eastbourne. Side 321

Vedlegg 1: Intervjuguide

Intervjuspørsmål	Trenere	Spillere
1.	Hvordan opplever du seleksjonsprosessen i klubben du er i nå?	Hvordan opplever du seleksjonsprosessen til klubb XX (<i>Oppfølging</i>)
2.	På hvilken måte drives selekteringsprosessen? (Hvilken metode benyttes? Skjema med ulike kriterier? Magefølelsen/feelingen?) <i>På hvilken måte utfører dere seleksjon av talenter nasjonalt/internasjonalt, i forhold til talenter lokalt/regionalt?</i>	Hvordan opplever du at trenerne selekterer dere spillere? (Hvilken metode benytter de?)
3.	Hvilke kriterier legger du til grunn for valg av spillere? <i>Til tropp?</i> <i>Til lag?</i> <i>Til startende spillere på kamp?</i>	Opplever du at kriteriene ved seleksjon er tydelig belyst fra trenerne? <i>Til tropp?</i> <i>Til lag?</i> <i>Til startende spillere på kamp?</i>
4.	Opplever du at kriteriene for seleksjon endres gjennom utviklingsprosessen?	Opplever du at kriteriene for seleksjon endres gjennom utviklingsprosessen?
5.	På hvilken måte opplever du at spillerne blir tatt vare på i seleksjonsprosessen?	På hvilken måte opplever du at dere spillere blir tatt vare på i seleksjonsprosessen? <i>Styres trenings-, kamphverdagen din av om du velges til det beste laget eller ikke?</i>
6.	Hvor tydelig og åpne er dere ved seleksjonsprosessen i klubben?	Hvordan oppleves åpenheten i klubben rundt selektering av spillere?

Vedlegg 2: Informasjonsbrev til respondentene

Invitasjon til å delta i masterprosjektet «Opplevd utvelgelse i toppfotball»

I forbindelse med Thomas Mittet sin masteroppgave i kroppsøving og idrettsvitenskap ved Nord Universitet i Levanger er du ønsket som deltager i undersøkelsen «Opplevd utvelgelse i toppfotball». Du er ønsket på grunnlag av din posisjon som spiller eller trener med erfaring fra toppfotball, og kan tilføre dette masterprosjektet verdifull informasjon basert på ditt perspektiv.

Formålet med denne undersøkelsen er å få frem spillere og trenere sin opplevelse av utvelgelse. Det er gjort forskning innenfor ulike forhold (antropologiske, fysiologiske, sosiologiske, psykologiske m.m.) når det kommer til utvelgelse av unge fotballspillere, men svært lite som tar for seg den subjektive opplevelsen knyttet til prosessen. Talentutvikling er et område om satses på innenfor fotballen nasjonalt og internasjonalt. Basis for talentutvikling er at klubber og landslag har spillere som kan utvikles. Disse spillerne velges som regel ut gjennom en utvelgelsesprosess. For å få innblikk i denne prosessen er det viktig å undersøke de delaktige aktørene. For å belyse temaet benyttes en kvalitativ metode med semistrukturert personlig intervju. Intervjuet ønskes gjennomført vinteren 2021 og vil ta mellom 30 – 45 minutter. Deltagerne vil bli anonymisert, innsamlet data er konfidensielt og det vil ikke være mulig å identifisere deg i resultatene av studien. Materialet som innhentes vil være beskyttet etter retningslinjer fra NSD, og jeg som intervjuer er underlagt taushetsplikt.

Det er frivillig å delta i studien. Du kan når som helst i løpet av undersøkelsen trekke ditt samtykke om å delta uten å måtte oppgi grunn. Innsamlet data blir destruert etter retningslinjer fra NSD.

Jeg håper du ønsker å delta på forskningsintervjuet! Dersom du har mulighet så avtaler vi tidspunkt og lokasjon nærmere. Har du spørsmål om prosjektet kan du ta kontakt med meg på telefonnummer 986 32 575 eller sende meg en e-post t.mittet@msn.com

Med vennlig hilsen

Thomas Vee Mittet